

excommunicato non denunciato nominatim, etiamsi alias sit publicus, excepto clerici percussore, valida erit, non in favorem conferentis, sed ejus, cui confertur; hunc enim dicta Extravagans intendit.

4. *An peccet excommunicatus non vitandus beneficium conferens.* — *Gerens vicem excommunicati non potest beneficium conferre.* — Hic vero non immerito dubitabit aliquis, an peccet hujusmodi excommunicatus, tale beneficium conferendo; nam si peccat, alius etiam peccabit suscipiendo, et multo magis inducendo illum, quod repugnat favori, quem Ecclesia illi concedit. Et ideo censeo, si excommunicatus id faciat ad petitionem alterius, et solum in favorem ejus, in eo actu non peccare, sicut in similibus dictum est in superioribus, quia alioqui illa concessio, vel frustra esset, vel scandalum potius, et occasionem peccandi daret, quam pericula tolleret, quod est contra finem illius legis. Denique addendum hic est, non solum ipsum excommunicatum, sed etiam qui ejus vicem gerit, et ab eo in jurisdictionis usu pendet, non posse beneficium conferre, quando ipse principalis excommunicatus est, ut vicarius Episcopi excommunicati, vel delegatus, existente excommunicato delegante, quia censentur quasi una persona, seu una jurisdictio, quæ ad instrumentum non descendit, si suspensa est in causa principali, juxta superius notata ex cap. de Offic. vicarii, in 6.

5. *Qua beneficii collatione privatus sit excommunicatus.* — Quod vero spectat ad secundum de Ecclesiastico beneficio, nihil etiam occurrit hic notatu dignum; nam comprehenditur omne id, quod hæc voce proprie significatur, scilicet, jus quodlibet perpetuum ad percipiendos temporales fructus Ecclesiasticos, quod sine canonica institutione legitime non obtinetur, ut dicitur in c. 4 de Regul. jur., in 6. Ac proinde semper datur aliquo spiritali titulo, ad manusque aliquod spirituale exercendum; nam beneficium omne propter officium datur. Omnia ergo beneficia, sive simplicia sint, sive curam animarum habentia, et sive majora sint, sive minora, denique omnia, quæ supra diximus, excommunicato conferri non posse, ab excommunicato non possunt conferri. Neque hic habet locum quæstio de pensionibus, tum quia constat, pensionem proprie sumptam non esse beneficium Ecclesiasticum (non enim agimus de præstimonio, illud enim vere, ac proprie Ecclesiasticum beneficium est, et sub dicta

regula comprehenditur); tum etiam quia pensionem solus Pontifex Summus proprie constituere, ac conferre potest; ipse autem excommunicatus esse non potest. Et ideo in propria collatione pensionis non habet locum hæc quæstio. Quid autem de illa dicendum sit, quatenus ex consensu, aut præsentatione inferioris pendet, dicam in sequentibus. Item de dignitate Summi Pontificis dicam in sequenti puncto; nam hic non habet locum quæstio circa illam, ut ibi explicabo.

6. *An electio, ab excommunicato facta, sit nulla.* — *Resolutio.* — Circa tertium punctum, quamvis constet, collationem beneficii in rigore sumptam esse actionem illam, qua jus, seu dominium in beneficium ipsum transfertur, nihilominus proposita regula latius extendenda est; multa enim comprehendit, quæ non sunt proprie beneficii collatio, tamen ad illam proxime ordinantur, et quasi per analogiam illam participant, ideoque juxta dispositionem juris sub eadem regula comprehenduntur. Primum igitur electio facta ab excommunicato irrita est, quanquam talis electio non sit semper ipsius beneficii collatio, ut per se notum est. Probatur autem hoc ex cap. Cum inter, 1, de Elect., ubi sermo est de electione facta a suspensis, et cassanda dicitur, id est, cassa declaranda, ut ibi Glossa exponit. Idem habetur in c. Cum dilectus, de Consuet., et in c. Constitutis, 1, de Appell., ubi de excommunicato, et de nominatione ab eo facta sermo est. Et ita in hac sententia conveniunt Glossæ, et Doctores in citatis locis, Innocent., Abbas, et alii, in c. 2 de Postulat. Prælat., et plures refert Covarr., c. Alma, part. 1, § 7, num. 9; Sylvest., verb. Elect., num. 5. Ratio vero est, quia excommunicatus suspensus est omnino ab officio, et beneficio; et ideo nihil eorum agere valet, quæ ratione officii, aut beneficii illi conveniunt; quorum unum est electio. Item quia electio inter actus jurisdictionis computatur, quatenus est actus cujusdam publicæ potestatis, et ad commune bonum, et regimen suo modo ordinatur; ergo sicut alii actus jurisdictionis, ita et electio ab excommunicato facta irrita est. Quo fit, ut si electio ab uno tantam facienda sit, et ille sit excommunicatus, vel a multis, seu Capitulo, cujus singulæ personæ omnes excommunicatæ sint, electionem esse irritam, quia omnia, et singula suffragia invalida sunt. Id quod etiam a simili sumitur ex cap. unic. Ne Sede vacante, in 6.

7. *Sitne valida electio a Capitulo facta,*

cujus aliquæ personæ excommunicatæ sunt. — Nonnulla vero difficultas est, quid dicendum sit, quando electio faciendæ est a pluribus, seu Capitulo, et quidam eorum excommunicati sunt, alii vero habiles, qui per se sufficerent ad electionem faciendam. Et hinc sumitur ratio dubitandi; nam unius, vel alterius excommunicatio solum potest ipsius actum, seu suffragium irritare, non vero aliorum; cur enim unius culpa, vel pœna aliis nocere debet? Sed aliorum suffragia sufficere possunt ad ratam electionem faciendam; ergo rata erit non obstante quorundam excommunicatione. Et confirmatur; nam quando aliqui electores, inhabiles propter alias causas distinctas a censura, admittuntur cum habilibus ad eligendum, electio non propterea irrita censetur, ut colligitur ex c. Cum Vintoniensis, de Elect., et ex usu in provisione non tantum beneficiorum, sed etiam aliorum officiorum aut cathedrarum, etc.; ergo idem erit in censuris. In contrarium autem videtur facere textus in c. Ad probandum, de Re judicata; ubi sententia a pluribus iudicibus lata, ex quibus unus excommunicatus erat, irrita declaratur; ergo idem dicendum est de electione ob rationem proportionalem. Idem confirmat c. Cum super Abbatia, de Officio delegat., ubi factum a duobus pro infecto habetur, eo quod alter eorum potestate carebat; ergo ita dicendum est in proposito.

8. *Notanda pro dubii resolutione.* — Circa hoc multa dicunt juristæ; sed omissis opinionibus, distinguendum est de electione; nam interdum ita potest fieri a multis, ut omnium consensus et conformitas ad valorem electionis requiratur, ita ut valor ejus et ab omnibus, et a singulis pendeat. Aliquando vero requirit electio certum numerum suffragiorum, ita ut cum paucioribus subsistere non possit; sæpe vero non requirit determinatum numerum eligentium, sed majorem partem, vel (si canonica sit electio) duas partes suffragiorum in quocumque numero illi sint. Præterea aliquando fit electio publicis suffragiis, ita ut cæteris electoribus constet, pro quibus singuli suffragium ferant; sæpius vero suffragia sunt secreta, quanquam postea constet, quis numerus suffragiorum unicuique eligendorum obvenit. Quod etiam aliquando sub secreto teneri præcipitur iis, qui suffragia computant, interdum vero in publicum profertur. Denique aliquando excommunicatus admitti potest ad suffragium ferendum cum non excommunicatis, ipsis invitatis, scilicet, vel per ignorantiam

probabilem, vel per violentiam sufficientem ad causandum morale involuntarium.

9. *Si ad electionem certus eligentium numerus requiratur, existente aliquo excommunicato, est nulla.* — Primo igitur quando requiritur certus numerus eligentium, et ille completur per suffragium excommunicati, clarum est, invalidam esse electionem, quia ejus valor pendet a singulis necessarium numerum complementibus; ergo oportet, omnes, et singulos esse habiles; alias perinde est ac si a paucioribus fiat, quam requirantur. Atque hic videtur esse casus dict. cap. Ad probandum, nam ibi potestas delegata erat duobus non in solidam, sed conjunctim; et ideo talis numerus delegatorum in statu habili necessarius erat ad valorem actionis; ac proinde unius excommunicatio sufficiens fuit ad irritandam actionem. Et similem fuisse videtur in dict. cap. Cum super Abbatia.

10. *Si omnium consensus requiratur, ex præsentia unius excommunicati non fit electio nulla, nisi sit certus numerus definitus.* — *Quid sit tum, si unus dissentiat.* — Atque hinc fieri videtur, ut si ad valorem electionis necessarius sit omnium suffragiorum consensus, non possit esse valida, si vel unus eligentium excommunicatus sit. Patet, quia si unus dissentiret, electio esset nulla; ergo eadem ratione, si unius suffragium invalidum est, erit electio nulla. Verumtamen si quis recte attendat, hoc non procedit, nisi simul cum consensione suffragiorum certus numerus eorum requiratur; nam si non sit numerus definitus, sed solum requiratur concordia eorum, qui ad electionem convenerint, sive plures, sive pauciores esse contingat, tunc si de facto omnes in uno eligendo conveniant, non est cur electio sit irrita, etsi unus electorum excommunicatus sit, quia inde solum fit, ut veri, et habiles electores numero pauciores sint, non tamen ut non sint concordantes. Et ideo sicut si unus abesset, nihilominus electio esset valida, ita etiamsi unus sit excommunicatus, non est cur ex hoc præciso capite sit invalida, nisi alio speciali jure irritetur, quod postea videbimus. Secus vero esset, si unus eligentium ab aliis dissentiret; tunc enim aliter de electione secreta, aliter de publica censendum erit; nam si fit publice, constare poterit, an ille, qui dissentit, sit idem, qui excommunicatus est, vel alius. Et si sit alius, erit quidem electio nulla, non sane propter excommunicati concursum, sed propter defectum requisitæ conditionis ex

parte habilium eligentium, scilicet, consensionis omnium. Si vero qui dissentit, est idem, qui excommunicatus est, non oberit excommunicatio, sed proderit potius, ut valida sit; nam cum ille revera non sit verus elector, quod dissentiat, nihil ad valorem electionis refert, quod tamen secus fuisset, si ille excommunicatus non esset. At vero, si talis electio secreto facta fuisset, necessario fuisset invalida propter incertitudinem, an is, qui dissentit, fuerit ex veris electoribus, necne, et moraliter præsumitur ex illis esse, quia plures sunt.

11. *Quid dicendum de electionibus, quæ non certum numerum suffragiorum, sed majorem partem requirunt.* — In electionibus vero, quæ nec certum numerum eligentium, nec omnium consensionem postulant, sed solum majorem, aut duas partes suffragiorum, in primis considerandum est, an excessus suffragiorum ex parte electi tantus sit, ut quamvis eis adjungantur, qui excommunicati sunt, et tanquam inhabiles repellantur, adhuc supersit sufficiens numerus ad electionem complendam, vel e contrario contingat. Nam quando res accedit priori modo, videtur electio esse valida, non obstante excommunicatorum interventu, quandoquidem licet eorum suffragia nulla sint, quæ supersunt, ad eligendum sufficiunt; nam si illi excommunicati abfuissent, cæteris eodem modo suffragantibus, electio fuisset valida, ut in casu supponimus; ergo quamvis ipsi adfuerint, cum ad valorem electionis nihil conferant, nec necessarii sint, non possunt, per se, et ex natura rei loquendo, invalidam electionem reddere, sive illa publice, sive secreto fiat, dummodo satis constet, tantum fuisse excessum suffragiorum, ut excommunicatorum auxilium, seu concursus non requiratur. Atque hoc confirmant rationes dubitandi in principio positæ. Imo addo ulterius, in hoc dandam esse fidem testimonio eorum, ad quos ex officio pertinet vota supputare, etiamsi juxta ritum in tali electione præscriptum, declarare non debeant suffragiorum numerum, sed solum quis fuerit electus; nam illi sunt tanquam iudices in ea causa constituti; et ideo si ipsi declaraverint, secluso excommunicato, vel excommunicatis tanquam non electoribus, adhuc superesse sufficientem numerum, ut talis electus sit, talis electio valida erit, non minus quam si in absentia excommunicatorum cum eadem declaratione facta fuisset.

12. *Notabile.* — At vero quando excessus, seu numerus suffragiorum tantus non est, sed talis, ut ablato uno, vel altero (juxta numerum excommunicatorum) reliqui ad electionem faciendam non sufficiant, tunc subdistinguendum est de electione publica, et secreta; nam si est publica, in illa aperte constabit, an excommunicati faverint electo, vel non; nam si pro eo suffragia tulerunt, manifestum est, electionem fuisse nullam ex defectu sufficientis numeri suffragiorum habilium; si vero non dederunt, electio erit valida, quandoquidem sine illis est sufficiens numerus, et procedunt aliæ rationes factæ. Si autem electio secreta fit, invalida est necessario judicanda, propter incertitudinem sufficientis numeri eligentium habilium, juxta dicta in priori puncto. Solum advertere oportet, in eo casu necessarium numerum suffragiorum computandum esse, seclusis excommunicatis, solumque habito respectu ad eligentes habiles; ut, v. gr., si viginti ad eligendum convenerunt, et unus, vel duo fuerunt excommunicati, numerus sufficiens, ut electio facta censeatur a majori parte, erit denarius, quia secluso excommunicato, vel excommunicatis, illa est major pars suffragiorum habilium; et sic de aliis, proportionem servata. Atque hanc doctrinam attigit breviter Richard., in 4, dist. 18, art. 7, quæst. 4, ad 3, quæ et nititur ratione naturali, præsupposita excommunicatione, et esse potest generalis ad omnes electiones, in quibus aliqui electores inhabiles interveniunt.

13. *An electores, qui excommunicatos ad electionem voluntarie admittunt, valide eligant.* — *Quorundam Canonistarum sententia.* — *Fundamentum hujus opinionis.* — At vero nonnulli Canonistæ quamdam limitationem insinuant, dum distinctione supra data utuntur, scilicet, quod vel electores non excommunicati sciunt alios esse excommunicatos, et voluntarie eos admittunt, vel illi ignorant, et bona fide procedunt; si sciunt inviti, eos admittere coguntur ad simul eligendum. Quando ignorantia, aut vis intercedit, absolute docent, electionem esse validam, id est (ita enim interpretor) propter consortium excommunicatorum, præcise in eo sistendo, non variari; nam ut omnibus consideratis simpliciter debeat electio valida censeretur, applicandam censeo doctrinam datam; quoniam circumstantiæ ibi declaratae per se, et ex natura sua necessariæ sunt ad valorem electionis. Quando autem excommunicati voluntarie ad

suffragium admittuntur, absolute et sine distinctione docent electionem esse invalidam, præcise ex hoc defectu, quod fit cum voluntaria admissione excommunicatorum ad eligendum, etiamsi alioqui concurrant sufficientia suffragia habilia. Ita tenet Innocent., in cap. Illa, de Elect., num. 3; et Abbas, num. 7, et in cap. final. de Procurat., num. 6, Fundantur, quia actus factus a multis, seu a communitate admittente aliquas personas inhabiles ad talem actum, invalidus est, quando inhabilitas est talis, ut non tollatur ex eo solum quod alii cedant jure suo; sed talis est illa, quæ ex excommunicatione provenit: ergo. Minor sumitur ex cap. Exceptionem, de Except., et aliis similibus. Major vero patet; nam imprimis si inhabilitas est talis, ut respiciat tantum commodum et jus aliorum electorum, clarum est, per eorum voluntariam remissionem tolli posse, et tunc id nihil obstare valori electionis; in quo casu videtur procedere cap. Cum Vintoniensis, supra citatum. Quando autem impedimentum tolli non potest per consensum electorum, tunc habiles, qui secum voluntarie admittunt inhabiles ad eligendum, aut suum jus ignorant, aut eo uti nolunt, et ita nihil valide faciunt, quia sine voluntate nihil fit; quæ ratio videtur desumpta ex dict. cap. Cum super Abbatia, de Offic. deleg., ut notavit Abbas citatis locis.

14. *Impugnatur.* — Sed difficilis sane est hæc ratio; nec video, cur ob solam admissionem voluntariam personæ inhabilis ad eligendum, amittant habiles potestatem eligendi, quam habent, vel ad eos devoluta est, aut unde convincantur non habere voluntatem utendi illa potestate; si autem neutrum horum verum est, nihil est cur talis electio ex hoc solo consortio inhabilium sit invalida, si cætera necessaria concurrant, juxta doctrinam superius traditam. Explicatur hoc in præsentia materia; nam imprimis est certum, si unus ex electoribus, seu ex Capitulo excommunicatus sit, potestatem eligendi ad reliquos contrahi, dummodo sufficiens numerus eligentium ex speciali, vel generali ordinatione præscriptus supersit, ut sumitur ex cap. unic. Ne Sede vacante, in 6. Deinde hujusmodi electores licet voluntarie secum admittant excommunicatos ad eligendum, et in hoc fortasse peccent, non propterea privantur jure, aut potestate eligendi; nam hæc est pœna quædam, quæ non incurritur, nisi per jus imponatur; nullum

autem est jus, quod propter illud delictum talem pœnam ipso facto imponat. Item illud delictum non est nisi quædam communicatio cum excommunicato, propter quam sola excommunicatio minor incurritur; excommunicatio autem minor non privat jure eligendi, cap. Si celebrat, de Clerico excommun. ministr.: ergo, etc.

15. Supposita vero hac potestate, quod non necessario excludatur voluntas utendi illa, propter voluntatem admittendi excommunicatos ad coeligendum, facile ex eo probatur, quod hæc duæ voluntates non sunt contrariæ, neque repugnantes, quia consortium excommunicatorum in eligendo per se consideratum non est defectus essentialis; hoc enim est, quod agimus; et si oppositum supponitur, principium petitur, et sine fundamento proceditur; ergo qui vult consortium excommunicati in eligendo, nihil vult contra substantiam electionis; ergo potest nihilominus velle efficaciter, et valide eligere quantum potest; non est ergo repugnantia in his voluntatibus. Cujus etiam signum est, quia ipsimet Doctores Canonistæ dicunt, si in eo facto electores moneant, et declarent se velle eligere, vel conjunctim, vel in solidum eo meliori modo, quo possunt, tunc electionem esse validam, non obstante admissione excommunicatorum; ergo manifeste supponunt, illas duas voluntates non esse per se repugnantes. Ex quo novum sumitur argumentum; nam unusquisque præsumitur, suam actionem efficere eo meliori modo quo potest, et hoc velle, quamvis id non exprimat; ergo in prædicto casu præsumuntur tales electores ita eligere, neque oppositum constat ex sola admissione excommunicatorum; et eadem ratione sine causa præsumitur, eos ignorare jus suum, quia possunt excommunicatum admittere ex timore, aut amore humano, quia credunt illud nihil nocere juri suo, eo quod sciunt suffragium excommunicati ad electionem nihil conferre. Addo etiam, quod licet ignorarent jus suum, putantes se non posse eligere sine excommunicatis, illa ignorantia non obstaret valori actus, quia ille est error privatus, qui non excludit generalem voluntatem formalem, vel virtualemente faciendi quod unusquisque potest, et meliori modo quo potest. Sicut in materia de sacramentis dicunt Theologi, errorem privatum ministri non excludere intentionem faciendi sacramentum, prout potest, et debet.

16. *Exponitur caput Cum super Abbatia,*

ostenditurque textum illum non favere fundamento superioris opinionis. — Igitur ex illa generali ratione, quod habiles voluntarie admittant inhabiles ad actionem aliquam, vel electionem secum agenda, non recte infertur, talem actionem, vel electionem esse nullam, si alias facta a solis habilibus cum eodem numero suffragiorum, et cæteris conditionibus, valida esset. Solum videtur id habere locum, quando actus hoc ipso, quod a pluribus simul fit, et ex consensu unanimi, talis est, ut a singulis illorum tantum fiat ut a causa partiali, et essentialiter ab omnibus simul pendeat. Quo casu, hoc ipso quod unus admittit alium ad consortium actus, non vult absque illo quippiam operari; ac propterea si alter eorum inhabilis est ad operandum, fit consequens, ut tota actio nulla sit; et hujusmodi est casus in dicto cap. Cum super Abbatia; nam quando causa aliqua delegatur duobus, quamvis delegatio sit cum clausula, ut altero nolente, aut non valente delegationem exercere, alter solus procedere possit, si postea delegatio admittitur ab utroque, et uterque admittit alterum, ut condelegatum habilem, jam tunc neuter eorum est totalis iudex (ut sic dicam); nam si uterque non consentiat in singulis actibus, nihil fit. Propter hanc ergo causam respondet Pontifex in illo textu, processum factum a similibus iudicibus fuisse nullum. At vero non est simile in electione, quia electio non requirit consensionem, vel concursum omnium eligentium habilium, neque omnes electores per modum unius causæ totalis conveniunt ad unum quasi indivisibilem actum (qualis est una sententia) efficiendum, sed unusquisque profert suum suffragium veluti quamdam particularem sententiam, quæ proinde valida est, si proficiscatur a persona habili, etiamsi simul admittantur in habiles ad suffragia ferenda, quæ quidem invalida erunt; si tamen ab illis non pendeat electio, non apparet ulla ratio, propter quam illam irritent, ut ex superius dictis sufficienter probatum est.

47. Quapropter si est defendenda communis sententia Canonistarum, electionem factam cum voluntaria admissione excommunicatorum ad eligendum nullam esse, fundanda erit in aliquo speciali jure positivo, quod in odium excommunicationis, et quasi in vindictam injuriæ, quæ per eum actum fit Ecclesiasticæ potestati, talem electionem irritam faciat. Non invenio tamen canonem hoc ex-

presse statuentem; sumi autem potest ex cap. ult. de Procurat., ubi procurator electus, et constitutus ab universitate, in qua majores quidam, et jurati excommunicati erant, repellendus a procuratore dicitur, si communitas sciens eos esse excommunicatos, illos ad talem procuratorem constituendum admisit. Atque ita intellexit textum illum Innocentius ibi, scilicet in odium excommunicationis id statutum esse. Non est autem id statutum in eo particulari negotio propter specialem rationem, quæ in procuratore constituendo consideretur, et quæ multo major non sit in constituendo, vel eligendo Prælati aut beneficio Ecclesiastico; ergo statutum id est solum ob voluntariam admissionem excommunicatorum ad eligendum; ergo omnis electio illo modo facta irrita est. Atque hanc sententiam sic explicatam, et fundatam in praxi, servandam censeo, propter illum textum, et propter communem Canonistarum sententiam.

48. Prædictam sententiam solum in denunciato excommunicato procedere. — Quid de excommunicato non vitando. — Solum est addendum, quod sæpe notatum est, hæc omnia nunc solum procedere in excommunicato nominatim, aut manifesto percussore clericis; alii enim, quamvis teneantur ab eligendo abstinere, tamen electores non tenentur eos vitare; quare licet voluntarie eos admittant ad coeligendum, non solum valida erit electio, sed etiam ipsi nihil in eo peccabunt, propter Extravag. Ad evitanda. Tunc vero inquiri poterit, an suffragia eorum valida sint, et an illis objici possit talis excommunicationis exceptio. Respondeo breviter, ante electionem factam talem exceptionem jure posse objici, vel ab aliis electoribus, qui excommunicatum nolunt admittere, vel ab aliquo eorum, qui eligi cupiunt: tum quia Extravag. Ad evitanda, nullum favorem fecit excommunicato, unde nullum jus ei contulit; tum etiam quia licet permiserit aliis communicationem cum illo, neminem tamen ad hoc obligavit; ergo quilibet potest eum repellere, neque ipse habet jus aliquod, quo se tueatur. Nihilominus tamen si nihil ei objiciatur, nec repellatur, existimo suffragium ejus validum esse, quia, ut supra dicebam, se habet tunc sicut excommunicatus occultus cujus acta valida sunt, quia licet quoad se sit privatus jurisdictione, quamdiu tamen non repellitur, sed toleratur, Ecclesia supplet, seu confert ad talem actum jurisdictionem. Quapropter etiam si solus hujusmodi

excommunicatus electionem faciat, ratione publici muneris valida erit, ut recte sensit Covarr. supra cum aliis, quos refert.

19. Electio Pontificis, ab excommunicato facta, est valida. — Ultimo loco prætermittendum non est circa hoc punctum, singulare esse in electione Summi Pontificis, ut quamvis ab excommunicatis fiat, valida sit, et ad illam collatio illius supremæ dignitatis et potestatis infallibiliter consequatur. Illa enim dignitas talis est, ut non ab homine puro, sed ab ipso Christo immediate conferatur; et ideo dixi supra, circa collationem illius dignitatis, nullam esse in hac materia quæstionem ex parte conferentis; legitima vero personæ designatio, quam Christus infallibiliter acceptat, ut dignitatem illi conferat, per homines fit, modo, et ritu ab Ecclesia instituto, ut ex materia de fide suppono. Unde accidere posset, ut illius dignitatis provisio ex parte eligentium ab excommunicatis fiat; tamen propter pericula schismatis, et alia nocua, quæ sequi possent, si daretur locus exceptionibus et dilationibus post illam electionem semel factam, ideo merito per eandem Ecclesiam provisum est, ut nulla ob stare possit eligentium censura, quominus valida sit electio, in Clement. Ne Romani, § Cæterum, de Elect. Quod non solum verum est, si aliqui, verum etiam si omnes Cardinales excommunicati sint; nam in illo textu generaliter dicitur, nullum Cardinalium prætextu excommunicationis vel censuræ posse ab electione illa repellere; ergo quicumque illorum habilis est ad valide eligendum, quacumque censura ligatus sit; ergo etiamsi omnes sint ligati, omnes sunt habiles; nam propter multiplicationem censuræ in aliis, nullus fit inhabilis, quia tunc etiam illa decisio suam vim retinet, ut nullus propter censuram repellatur. Quæ lex declaravit aliam antiquiorem in cap. Licet, de Electione; ubi dicitur, electum a duabus partibus Cardinalium absque ulla exceptione esse pro legitimo Pontifice habendum, quod singulare est in illa electione, ut ibi Glossa notavit, ut scilicet nulla in ea exceptio admittatur, qualis esset, si allegari posset, electores fuisse excommunicatos.

20. Neque excommunicatio ex parte electi obstat. — Et hinc confirmatur, quod supra diximus, etiam ex parte electi excommunicationem non impedire illius electionis valorem, quia nulla exceptio admittitur, ne detur occasio fraudibus aut schismatibus;

nam si ob hanc causam ex parte eligentium hoc impedimentum sublatum est, multo magis ex parte electi, tum quia magis videbantur agere contra censuram eligentes, quam electus; tum maxime quiaabilitas eligentium propter electum et valorem electionis procuratur. Denique quia in dicto § Cæterum, non dicitur, propter excommunicationem neminem ab eligendo repellere debere, sed: Nullus a dicta valeat electione repellere, quæ verba generalia sunt, et non minus excludunt repulsam ab electione passiva quam activa. Quapropter de neutra illarum dubitandum est. Atque hæc de electione.

Num præsentatio ab excommunicato facta sit irrita.

21. Assertio. — Ulterius addendum est, excommunicatum non posse ad Ecclesiasticum beneficium præsentare alium. Quæ assertio certa est, quia excommunicato nulla communicatio licet, præsertim Ecclesiastica, ut constat ex ejus definitione, et ex cap. penult. de Sentent. excommun.; sed hæc præsentatio magna communicatio est, et quodammodo spiritualis, quia in materia spirituali versatur; ergo non licet. Atque de hoc nulla est controversia. Est autem magna inter Doctores dissensio, an talis præsentatio valida sit, necne, id est, an institutio seu collatio beneficii facta ab Episcopo non excommunicato illi clerico, qui a patrono excommunicato præsentatus est, valida sit, necne. Nam si non est valida, solum erit, quia præsentatio invalida fuit, cum ex parte Episcopi, vel præsentati nullum fuerit impedimentum, ut supponimus; si autem institutio fuit valida, necessarium est, ut præsentationem validam seu sufficientem supponat; agimus enim de beneficiis juris patronatus, in quibus præsentatio locum habet, et conferri non possunt, nisi supposita legitima patroni præsentatione.

22. Prima sententia affirmans. — Sunt ergo in hac re tres sententiæ: prima generaliter affirmat, talem præsentationem esse validam. Fundari potest, quia nullo jure talis præsentatio irrita facta est; ex nullo enim textu id probatur, imo neque in specie invenitur prohibitio hujus actionis, sed solum quatenus continetur in illa generali de communicatione cum fidelibus, ex qua non irritantur omnes actiones, quæ illicite fiunt, ut de matrimonio supra diximus, et de aliis contractibus infra

dicemus; ergo idem est in præsentanti. Et potest hoc confirmari; nam quod talis præsentatio valeat, non est favor ipsius excommunicati, sed potius in favorem ejus cedere potest, quod non valeat; nam cum jus præsentandi illi integrum maneat post absolutionem, poterit, si velit, eandem personam iterum præsentare; vel certe, si jam displicet factum, poterit præsentare aliam, quandoquidem prior præsentatio nulla fuisse supponitur, et per illam non fuit amissa potestas iterum præsentandi in statu habili; at illa facultas et libertas ipsi excommunicato favorabilis est; quod ergo talis præsentatio valida sit, non cedit in favorem excommunicati, sed præsentati; et Ecclesiasticæ dignitati et potestati non obstat, quandoquidem propria collatio beneficii ab Episcopo fit. Quin potius ad utilitatem seu commodum ipsius beneficii, vel Ecclesiæ videtur hoc necessarium. Quod ita declaro; nam per excommunicationem non amittit patronus jus præsentandi, neque illud ad alium devolvitur; si ergo patronus excommunicatus valide præsentare non potest, quamdiu ille excommunicatus fuerit, non poterit tale beneficium conferri alicui; quia, ut dixi, tale beneficium sine legitima præsentatione dari non potest, juxta cap. Decernimus, 46, quæst. 7; hoc autem est magnum incommodum Ecclesiæ et ipsius beneficii; ergo oportet, ut talis præsentatio valeat. In quo cernitur magna differentia inter collationem et electionem ex una parte, et præsentationem ex alia; nam quia excommunicatus validam collationem aut electionem facere non potest, jus conferendi et eligendi statim devolvitur ad alium, scilicet ad superiorem vel ad alios coelectores, juxta cap. unic. Ne Sede vacante, in 6; jus autem præsentandi non devolvitur ad alium, propterea quod patronus excommunicatus sit; signum ergo est, posse ipsum valide præsentare, ne provisio beneficii suspensa necessario futura sit.

23. *Secunda sententia negans.* — Secunda opinio absolute negat, talem præsentationem esse validam. Hanc sequitur Covarr., citato loco, cum Lambertino, de Jure patron., 3 p., lib. 2, quæst. 3, art. 4, et insinuat Abbas, in cap. Nobis, de Jure patron., n. 3, et potest fundari in cap. Piæ mentis, et cap. Frigentius, 46, quæst. 7, quatenus in eis dicitur, jus patronatus solis Christianis, id est, Ecclesiæ membris concedi. Excommunicatus autem, licet Christianus sit, tamen pro illo statu

præcisus est, et tanquam ethnicus et publicanus habendus; ergo pro tunc non retinet jus patroni, saltem quantum ad usum et exercitium præsentandi valide. Denique quia in jure electio et præsentatio æquiparantur; nam et patronus eligit quem præsentat; et electores, quando ipsimet non conferunt beneficium, nihil aliud facere videntur, quam præsentare electum; ergo præsentatio quoad hoc æquiparatur electioni. Quod etiam colligi potest ex cap. ult., juncta Gloss., de Elect., in 6, ubi quæ circa confirmationem electi statuuntur, de præsentato etiam intelligenda esse, Glossa exponit. Propter quod etiam supra diximus, præsentationem excommunicati nullam esse, sicut et electionem. Ergo pari ratione idem dicemus de præsentatione et electione ab excommunicato facta; sicut ergo electio nulla est, ita etiam præsentatio; nam licet in aliis differant, ut notat Abbas in dicto cap. Nobis, num. 4, scilicet, quod electio confert aliquod jus electo, quod non confert præsentatio, et ideo electio procedit semper ab aliqua spirituali potestate, præsentatio vero minime, sed est temporale quid, tamen, quantum ad præsens spectat, videntur eandem rationem participare, videlicet, quia utraque ordinatur ad collationem Ecclesiastici beneficii, et est quasi inchoatio quædam illius; et ideo sicut collatio ab excommunicato facta est nulla, ita electio, et consequenter præsentatio.

24. Quod argumentum confirmari potest ex ratione textus in cap. Si celebrat, de Cleric. excom. ministr., ubi ligatus minori excommunicatione dicitur non posse eligi, quia privatus est usu sacramentorum, ad quem illa electio ordinatur. Ex qua ratione colligunt Doctores, idem dicendum esse de præsentatione, ut notat Rochus Cursius, de Jure patron., verb. *Honorificum*, quæst. 4, num. 49; ergo pari modo in proposito præsentatio, sicut electio, non valebit, quia ordinatur ad collationem, quæ, ab excommunicato facta, invalida est. Simile argumentum sumi potest ex c. *Constitutis*, 1, de Elect., ubi nominatio ab excommunicato facta nulla censetur; at præsentatio nominatio quædam est. Tandem juxta hanc sententiam consequenter dicitur, pro tunc jus præsentandi devolvi ad Ecclesiam; nam patronus ratione excommunicationis pro tunc illo privatur tanquam incapax illius, quod aliquo modo spirituale est, et ideo ad ipsam Ecclesiam devolvitur, seu ad Prælatum ejus. Quod amplius declaratur: nam cum pa-

tronus in omni sententia male faciat præsentando, Episcopus jure potest ejus præsentationem repellere; imo omnino debet id facere, quia alias cum excommunicato communicaret; ergo hoc est sufficiens signum talem præsentationem esse invalidam, atque adeo nullam, et consequenter posse Episcopum, si excommunicatus sit in mora legitime præsentandi, providere libere beneficium, quasi utendo jure præsentandi ad se devoluto, ne Ecclesia incommodum patiatur.

25. *Tertia sententia distinctione utens.* — *Posterior pars assertionis suadetur.* — *Consule auctores quos citat Covarr. et aliam editionem ejus, quia videtur littera ejus mendosa; nam ubi dicit clerici, videtur legendum laici.* — Tertia sententia distinguit inter jus patronatus laicorum et clericorum; dicitque præsentationem factam a laico excommunicato validam esse, a clerico vero nullam. In hac posteriori parte convenit hæc sententia cum præcedente; et ideo eadem habet fundamenta; quæ ex dicendis magis explicabuntur. Alteram vero partem, et hunc distinguendi modum docuit decisio Rotæ, ut Covarr. supra refert, ubi etiam affert ex Ludovico Gomezio in tractatu Expectativ., num. 60, in quadam causa Camorensi in praxi servatam esse; et esse communem opinionem testatur Rebuff., in cap. Postulastis, de Cleric. excom. ministr., n. 404. Et fundari potest in cap. Cum autem, de Jure patronatus, ubi eodem modo distinguit Pontifex inter præsentationem factam a laico vel a clerico; et dicit priorem posse mutari ante institutionem, non vero posteriorem, significans priorem non conferre jus aliquod præsentato; posteriorem autem conferre. Ex quo colligunt Innocent., Abbas et alii Doctores præsentationem factam a clerico substantialiter non differre ab electione, quia confert jus, sicut prior; præsentationem vero laici esse longe diversam ac merito, quia non potest laicus habere potestatem ad jus spirituale conferendum; jus autem ad Ecclesiasticum beneficium spirituale est.

26. Quæ quidem differentia et textus ille optime mihi probant posteriorem partem hujus sententiæ, nimirum præsentationem a clerico factam invalidam esse, quia æquivaleret electioni, et electio invalida est. Item adungere possumus, quod in clerico ille actus est alicujus potestatis spiritualis, atque adeo alicujus jurisdictionis; ostendimus autem omnem actum jurisdictionis ab excommunicato factum invalidum esse. Simile argumentum est,

quod hoc jus præsentandi semper convenit ratione alicujus Ecclesiastici beneficii; sed excommunicatus est suspensus a beneficio, ac propterea non potest valide actum ejus exercere. Agimus autem formaliter de clerico, ut clericus est; nam si contingat clericum non ex beneficio, sed ex patrimonio suo habere jus præsentandi, talis præsentatio formaliter ac proprie laicorum est, etiamsi materialiter a clerico fiat. Item agimus de singulari persona præsentante; nam licet collegium habere possit hoc jus præsentationis, tamen excommunicatum esse non potest; quia vero suspensum esse potest, et personæ ejus possunt esse excommunicatæ, ideo in illo etiam procedit ratio, quatenus jus præsentandi aliquo spirituali titulo illi convenit, cum Ecclesiasticum sit, ut sumitur ex dicto cap. Cum autem, de Jure patronatus.

27. *Suadetur prior assertionis pars.* — Altera vero pars, quæ ad laicum pertinet, non videtur satis probari ex illo textu. Recte quidem inde habetur, illam specialem rationem nullitatis, quæ in præsentatione a clerico facta reperitur, in ea, quæ a laico fit, non inveniri; quod vero nulla alia sufficiens intercedat, inde non constat; nam aliæ rationes inter confirmandum secundam sententiam adductæ videntur sufficientes et suam vim retinere. Nihilominus tamen potest in hunc modum induci textus ille; nam, ut Philosophi aiunt, si affirmatio est causa adæquata effectus alicujus, negatio est causa negationis ejusdem effectus; causa autem adæquata, ob quam præsentatio facta a clerico excommunicato est nulla, ea est, quia scilicet habet vim electionis, et quia est usus officii Ecclesiastici, vel (ut ita dicam) actus patrimonii spiritualis; præsentatio autem laici non habet hanc specialem rationem, sed est usus quidam sui patrimonii temporalis, quod ipse administrare potest, et actus ad hoc necessarios saltem valide efficere, quamvis si aliquam communicationem includant, ob eam causam possunt non licere, sicut inferius de aliis contractibus seu actionibus, quæ facti tantum esse dicuntur, ostendemus, et communiter traditur in cap. Si vere, de Sentent. excom., et cap. Veritatis, de Dolo et contumacia: ergo, etc.

28. *Tertia opinio quantum ad posteriorem partem admittitur.* — *Episcopus potest admittere vel repudiare præsentationem ab excommunicato factam.* — Inter has sententias hæc ultima, quantum ad illam partem de